

N:o 12/-28.

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 12/-28 med anledning av vicetalman Johannes Erikssons m.fl:s skrivelse till Ålands landsting med förslag till motion om ändring av § 27 i självstyrelselagen, given den 6 maj 1920.

Då landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande i anledning av i förenämnda skrivelse omförmält ärende, har Lagutskottet, efterkommande landstingets anhållan, i dag behandlat berörda ärendet.

På skäl, som uti skrivelsen anförts, och jämväl på grund därav att i Regeringens proposition till Riksdagen, innehållande lag angående inbyggarenes i landskapet Åland tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen i stället för fullgörande av värnplikt, framhållas svårigheten att ordna nyssnämnda tjänstgöring, får lagutskottet, för den händelse det i skrivelsen gjorda förslaget bleve av landstinget godtagt, vördsammast föreslå

att landstinget i så fall ville hos Regeringen anhålla om avlåtande av proposition till Riksdagen om nedannämnda ändring av § 27 i självstyrelselagen;

" L a g

om ändring av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i riksdagsordningen föreskriver, och med Ålands landstings bifall varder härigenom, med ändring av 27 § i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, stadgat att nämnda lagrum skall erhålla följande lydelse:

§ 27.

Landskapet Ålands inbyggare äro frikallade från skyldigheten att i någon som helst form fullgöra värnplikt.

Vad här ovan stadgats, gäller dock icke den, vilken efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort i Finland, där han skulle hava varit värnpliktig.

Sådan inbyggare i landskapet, som i första momentet åsyftas, må dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid republikens krigsmakt.

Mariehamn den 30 november 1928.

på lagutskottets vägnar:

Emil Stenroos

A. A. Stenroos

Till Finlands Riksdag.

Älldenstund Regeringens proposition till Riksdagen, innehållande lag
angående innebyggarenes i landskapet Åland tjänstgöring vid lots-
och fyrinrättningen i stället för fullgörande av värnplikt, för ut-

låtandes avgivande nu tillställts Ålands landsting, giver detta sakförhållande landstinget anledning, att, för att om möjligt bringa den segalitna åländska värnpliktsfrågan ur världen, i motionsväg söka få § 27 i självstyrelselagen ändrad därhän, att ålänningarna befrias från den kompensation, som regeringspropositionen åsyftar.

Jämlikt moment 1 § 27 av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, äro de åländska ynglingarna befriade från skyldigheten att fullgöra militärtjänst, men i dess ställe förpliktade att tjänstgöra vid lots- och fyrinrättningen. Ehuru detta utgör ett avsevärt steg mot det mål, till vilket ålänningarna i alla tider strävat, har denna åtgärd dock icke varit ägnad att tillfredsställa dem, även om förenämnda lag erhåller den lydelse, som landstinget uti sitt svar rörande propositionen framhållit. Enligt deras förmenande hade steget bort tagas fullt ut längs den linje, som leder till en fullständig befrielse för dem att i någon som helst form fullgöra värnplikt.

Bestämmelsen om ålänningarnas tjänstgöringsskyldighet vid lots- och fyrinrättningen är icke lyckligt funnen. Man torde därför allvareligen kunna sätta ifråga, huruvida den nytta, som man tror sig komma att hava av oöfvade ynglingars placering vid nämnda inrättning, verkligen skall komma att uppväga de besvär, omak och kostnader, som genom denna anordning kunna uppstå. Föröfrigt torde myndigheterna, enligt vad motiveringen till Regeringens proposition giver vid handen,

438

Ännu icke hava klart för sig, huru tjänstgöringen vid lots- och fyr-
inrättningen i praktiken skall ordnas. Under alla förhållanden måste
man säga, att nyttan av denna tjänstgöring komme att bliva mycket mi-
nimal, ty så snart en åldersgrupp hunnit i någon mån bliva van vid
sitt arbete, komme den att efterträdas av en ny sådan, alldeles främ-
mande för sin uppgift.

Ur alla synpunkter hade det varit mer ändamålsenligt att vid uppö-
randet av självstyrelselagen helt och hållet avskriva militärfrågan
för ålänningarnas vidkommande. Även inom Ålandskommittén uttalades
i tiden denna åsikt under framförande av mycket vägande skäl därför,
och huru kommittén sist och slutligen och i brist på annat utfann för-
slaget om tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen.

Genom Genève-konventionen av den 20 oktober 1921 - sålunda e f t e r
sjelvstyrelselagens tillkomst - hava Ålandsöarna neutraliserats och
alla krigshandlingar på deras område avlysts. Vid sådant förhållande
måste det vara mest förnuftsensligt att även öarnas befolkning befrias
från varje slag av värnplikt, så mycket mer som densamma genom före-
nämnda beslut är betagen t.o.m. rätten att med vapen i hand uti före-
kommande fall värna sin hembygd. Hade berörda konventionsfördrag
tillkommit, förrän förslaget till den åländska självstyrelselagen fram-
lades, skulle Ålandskommittén otvivelaktigt icke funnit det möjligt att
förorda någon som helst compensation för värnplikten.

Då det sagts, att frågan om ålänningarnas värnplikt i anseende
till deras fåtal icke har någon betydelse för rikets försvar, kan på

lika goda skäl sägas, att deras tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen komme att sakna så gott som all betydelse. Fördelen av sistnämnda tjänstgöring bleve sålunda ingen, men nackdelarna däruv för landskapet och även för riket i dess helhet väsentliga.

Redan vid tillkomsten av 1878 års värnpliktslag insåg man landets nytta och fördel av att rederiörelsen såsom en av landets viktigaste näringsgrener kraftigt omhuldas, och inrymdes därför i denna lag ett stadgande därom, att de ynglingar, som ägnat sig åt sjömansbanan och därmed fortsatte, voro befriade från aktiv tjänstgöring. I betraktande däruv och då det stora flertalet åländska ynglingar dels idkar sjöfart och dels utbildar sig för sjömannens värv endast för att senare helt ägna sig åt rederinäringen ävensom då den åländska ynglingen helt säkert bättre tjäna sitt land genom att odelat ägna sin kraft åt seglation å handelsfartyg, än genom tjänstgöring å lots- eller fyrverkets fartyg, i det han genom ostörd praktik i samt genom sitt medfödda intresse för handelssjöfartsnäringen komme att representera en kraft av icke ringa mått i landets rederinäring, som även ger en jämförelsevis stor tribut till lots- och fyrinrättningen, vilket med önskvärd tydlighet framgår bl.a. däruv, att de åländska rederierna årligen i lots- och fyravgifter erlagt betydande belopp, som, då rikets lagstiftning avser att åstadkomma en väsentlig höjning av sagda avgifter, under kommande år för landskapets vidkommande i betydande grad skall ökas, varigenom automatiskt landskapets ekonomiska stöd för lots- och fyrinrättningen i samma mån blir kraftigare och

då sjömännen även orklägga avsevärda skatter i form av förtjänstavgifter, så tala även dessa omständigheter för att från de åländska ynglingarna avlyftas skyldigheten att tjänstgöra vid verket.

På den åländska rederinärningen tillika utgör en viktig faktor i landets näringsliv och desäutom även direkt beskattas, ligger det i öppen dag, att välgrundade skäl föreligga för tillmötesgående av ålänningsarnas urgämla krav i denna sak.

På grund av vad ovan anförts får landstinget hövligast hemställa, att Riksdagen ville antaga nedanstående förslag till ändring av § 27 i Ålands självstyrelselag:

L a g

om ändring av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920.

Given i Helsingfors den

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 67 § i riksdagsordningen föreskriver, och med Ålands landstings bifall varder härigenom, med ändring av 27 § i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, stadgat att nämnda lagrum skall erhålla följande lydelse:

§ 27.

Landskapet Ålands inbyggare äro frikallade från skyldigheten att i någon som helst form fullgöra värnplikt.

Vad här ofan stadgats, gäller dock icke den, vilken efter fyllda

tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort i Finland,
där han skulle hava varit värnpliktig.

Sådan inbyggare i landskapet, som i första momentet åsyftas, må
dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid republikens krigs-
makt.

Mariehamn den 1 december 1928.

På landstingets vägnar:

Julius Sundblom

talman.

Johannes Eriksson

Oscar Bomanson

vicetalman.

vicetalman.

avskriftens riktighet bestyrker: Mariehamn

å landstingets kansli, den 21 december 1928.

Ex officio:

sekreterare.